

DEEL 1

VANDAAG INVESTEREN IN MORGEN

Executive summary

1. Meerwaarde van het Nationaal Groenfonds

Het Nederland van morgen heeft groene doeners nodig om ecologie en economie te verbinden. Iedereen met een vernieuwend plan daarvoor moet toegang hebben tot geld. Wij regelen dat. Samen.

Vandaag investeren in het Nederland van morgen - financieren met lef

Om het Nederland van morgen leefbaar te houden, staan we als samenleving voor grote uitdagingen op het gebied van klimaat, ruimtegebruik en biodiversiteit. Dat er snel iets moet gebeuren, is voor vrijwel iedereen duidelijk. Alleen; hoe kan het dan dat zo veel plannen van 'groene doeners' onvoldoende van de grond komen? Het probleem is vaak de financiering. Deze projecten vragen om een financier met visie en lef die wel de stap vooruit wil zetten. Het Nationaal Groenfonds pakt die rol en financiert deze projecten wel. Zo levert het Groenfonds met zijn financieringen een unieke en belangrijke bijdrage aan gezonde ecosystemen, een echt circulaire economie en veerkrachtige natuur.

Vernieuwing van onderaf

Het Groenfonds financiert duurzame en innovatieve projecten die bij de reguliere banken niet of beperkt terecht kunnen. Projecten die de stap willen, of moeten maken, naar een nieuw verdienmodel of met zulke innovatieve ideeën en technieken werken, dat ze niet passen in de interne kaders van reguliere financiers. Bij het Groenfonds geloven we in vernieuwing van onderaf. Het Groenfonds is bereid om extra risico te nemen om de successen van morgen een kans te geven. Daardoor krijgen we ook andere kapitaalverstrekkingen mee om samen een project te financieren. Het Groenfonds financiert dan het eerste puzzelstukje.

Focus op impact

Om de groene leefbaarheid en de biodiversiteit in Nederland te versterken, moeten we investeren in de basis: de kwaliteit van bodem, water en lucht. Er ligt een grote transitieopgave voor ons, en beperkte middelen betekent keuzes maken. Onze focus moet hierbij liggen op projecten die blijvende positieve impact hebben op onze groene leefomgeving. Want wat heeft het voor zin om natuur aan te leggen als de aarde sterk opwarmt, het grondwater wordt vervuild of we met z'n allen te veel stikstof blijven uitstoten? Dat is dweilen met de kraan wijd open. Het Nederland van morgen vraagt om een fundamentele verandering in denken én handelen. Een passende financiering is en blijft hierbij essentieel voor het succes en daarmee is het Groenfonds meer nodig dan ooit.

2. Een helder doel voor ogen

De komende jaren willen wij onze rol als impactfinancier flink uitbreiden. Er is een duidelijk momentum waarin meer dan ooit aandacht is voor verduurzaming van Nederland, zeker binnen de thema's waarbinnen het Groenfonds actief is.

Beleid LNV is onze routekaart

De landbouw staat voor een grote omslag naar een sluitende kringloop, een andere benadering van de voedselketen en meer aandacht voor de ecosystemen. Deze kringloopgedachte staat ook centraal in andere sectoren, alleen al om het uitputten van natuurlijke bronnen te voorkomen. Hierbij zijn veel initiatieven (o.a. plastic recycling of het opwaarderen en hergebruiken van reststromen) die een indirecte maar toch wezenlijke bijdrage leveren aan de doelen van LNV. Economische groei in de land- en tuinbouw kan niet zonder een (meer) duurzame bron van energie en het beperken van uitstoot. Om brede impact te bereiken, moet niet in hokjes worden gedacht. We moeten ook kijken naar projecten die 'formeel' buiten het LNV-domein vallen, maar toch een bijdrage leveren aan de kwaliteit van ecosystemen en een groener Nederland.

Andere kijk op natuurprojecten

In ons jaarverslag 2020 schreven wij dat de financiering van aanleg van sec natuur en landschap niet langer onze prioriteit heeft. Een belangrijke reden hiervoor is dat dit soort projecten ofwel gesubsidieerd worden dan wel (waar het verwerving van grond betreft) voldoende reguliere bancaire financiering kunnen aantrekken. De impact van financiering door het Groenfonds is hierbij op dit moment beperkt. Vernieuwende projecten waarbij natuur en landschap een onderdeel uitmaken van een bredere aanpak blijven wel onze aandacht houden. Denk hierbij aan behoud van de biodiversiteit, bestrijden van hittestress, verbeteren van de luchtkwaliteit, bosaanleg of het betaalbaar maken van het beheer van bestaande natuur.

Laten zien wat wel kan

Wat de transities binnen de Groenfondsthema's verbindt, is dat ze -naast een versnelling van de uitrol van *proven technology* - een grote behoefte hebben aan echt vernieuwde *gamechangers*. Alleen passen deze successen van morgen veelal niet in de beperkende kaders van de reguliere financiële sector. Ze zijn te complex, te onbekend of te klein. Het zijn deze projecten die het Groenfonds financiert om een impuls te geven aan de transitie naar een duurzamer Nederland en te laten zien wat er allemaal wél kan.

Onze ambitie: 160 miljoen euro productie in 2022-2024

Het huidige overheidsbeleid en de ontwikkelingen binnen onze thema's (zie hoofdstuk 3) resulteren in een groeiende vraag naar impactfinanciering. Het Groenfonds verwacht dan ook in de periode 2022 tot en met 2024 circa 160 miljoen euro aan financieringen te kunnen verstrekken, *met een CO₂-impact van minimaal 3 Mton*. Hiervan zullen wij circa 60 miljoen euro verstrekken uit het Klimaatfonds en 80 miljoen euro uit ons Revolverend fonds. Als de pilot van het Investeringsfonds Duurzame Landbouw (IDL) een vervolg krijgt, verwachten wij in 2022-2023 circa 20 miljoen euro uit het IDL te verstrekken.

Blijven groeien

Wij zien het stijgende financieringsvolume als een duidelijke opmaat naar onze groeiambitie voor de middellange termijn (tot 2030). Daarin streeft het Groenfonds naar een structureel hoger investeringsvermogen van 350-400 miljoen euro, zodat wij jaarlijks uit het Revolverend fonds 60-80 miljoen euro aan leningen kunnen gaan verstrekken. Dit bedrag is nodig om een relevante bijdrage te kunnen blijven leveren aan de maatschappelijke transitieopgaven en de hiermee samenhangende vraag naar impactfinanciering. Ook weten we dat de voorbeeldwerking en spin off van innovatieve projecten een belangrijke bron van vernieuwing is. Dit zal de vraag naar financiering van het Groenfonds verder opstuwten.

Ervaren fondsmanager

Het Groenfonds heeft ook veel kennis en ervaring als fondsmanager. Of het nu gaat om kringlooplandbouw, duurzame energie of innovaties in waterbeheer. Vanuit fondsen die wij momenteel beheren financieren wij projecten voor derden (veelal publieke partijen) en zijn wij een belangrijke kennis- en financieringspartner. Het Groenfonds ziet daarbij niet alleen het belang in van

(financiële) samenwerking op nationaal en regionaal niveau, maar ook tussen markt en overheid. Wij werken met alle partijen samen en zijn de verbindende schakel.

3. Flinkke stappen zetten in 2023

Financieel stabiel

De afgelopen jaren lag veel aandacht op het versterken van ons Investeringsvermogen. De LNV-garantie van 70 miljoen euro, op basis waarvan wij het Klimaatfonds zijn gestart, was hierbij een cruciale eerste stap in de goede richting. In 2022 konden we additioneel een faciliteit van 50 miljoen euro contracteren op de kapitaalmarkt om ook de verduurzaming te kunnen blijven financieren in sectoren die buiten het Klimaatfonds vallen. Dit alles, in combinatie met de eerste fase van het IDL, zorgt ervoor dat het Groenfonds zich financieel in rustiger vaarwater bevindt. Daarmee is er tot en met 2024 voldoende investeringsvermogen om aan de vraag uit de markt te kunnen voldoen.

Een sterk partnerschap met LNV

Het jaar 2023 gaat een bijzonder jaar worden voor de relatie met onze directe stakeholders. De provincies zullen na ruim 25 jaar afscheid nemen van hun collectieve ‘eigenaarsrol’, om op individuele basis te kunnen kiezen voor een klant-leverancier relatie met het Groenfonds. Dit geeft ruimte om nieuwe afspraken te maken met LNV. Afspraken die passen in ons gezamenlijke beeld van een sterk partnerschap voor een groener en beter Nederland van morgen en de rol van een solide Groenfonds hierbij. Het gezamenlijk streven is om in 2023 dit traject te kunnen afronden.

Succes bereiken we samen

Om een zo groot mogelijke bijdrage te kunnen leveren aan de grote transitie-opgaven en aan het beleid van LNV, moeten we ook kijken naar projecten - met een aantoonbare (indirecte) impact - op het snijvlak tussen LNV en andere ministeries, zoals EZK, IenW en BZK. Samen met LNV verkennen we welke interdepartementale allianties kansrijk zijn en hoe we deze allianties gaan realiseren.

Slagkracht vergroot

Tot slot hebben we het afgelopen jaar wederom sterk geïnvesteerd in onze organisatie. Hierbij kreeg vooral de kwaliteit van de financieringsketen aandacht. Ook werden nieuwe mensen aangetrokken voor o.a. het IDL en het vergroten van de slagkracht van de interne organisatie in lijn met onze ambitie voor de komende jaren.

Ambities realiseren

In 2023 willen we flinke stappen zetten in het realiseren van de hierboven beschreven ambitie. Wij denken dat dit mogelijk is, gelet op de bredere ontwikkelingen in de financiële sector en specifieke ontwikkelingen binnen onze thema's. Beide lichten we hier kort toe en vertalen we naar een drietal speerpunten. Meer hierover leest u in de marktanalyse en de investeringsstrategie in het Jaarplan 2023 in Deel III van het Werkprogramma 2022-2024.

Ontwikkelingen in de financiële sector

- Groeiend inzicht dat verduurzaming noodzakelijk is om op de lange termijn rentabiliteit te kunnen waarborgen. Meer duurzame projecten leiden voor het Groenfonds tot een grotere vraag naar risicodragende cofinanciering.
- Reguliere financiers zien het financieren van grond als veilige investering en nemen daarbij genoegen met lagere rendementen.
- Door het uit- en toetreden van financiers sluit het aanbod van financiering niet altijd naadloos op elkaar aan, met een tijdelijk marktfalen tot gevolg.

- Door voorkeur voor steeds hogere obligo's (dus grotere projecten) en 'proven technology' bij reguliere financiers dreigen kleine en middelgrote vernieuwende projecten (weer) buiten de stoomboot te vallen.
- Veel beschikbaar kapitaal bij private investeerders. Geen of lage rente maakt dat privaat kapitaal andere wegen zoekt. In 2022 lijkt hierin een kentering te zijn gekomen door de stijgende marktrente.
- Onzekerheid als gevolg van hoge inflatie en onduidelijkheid over een aantal (inter)nationale thema's zorgt voor verminderde investerings- en financieringsbereidheid.

Ontwikkelingen binnen onze thema's

- Landbouw en landgebruik: het verduurzamen van het boerenbedrijf, de eiwittransitie en duurzame voedselketens worden steeds belangrijker. De stikstofproblematiek kan de komende jaren voor grote verschuivingen zorgen in de agrarische sector.
- Circulaire economie: innovaties zorgen voor 'first-time-plants' (het realiseren van een eerste werkende installatie op grote schaal). Afvalstromen uit de voedselketen, de industrie en de agrarische sector leveren een scala aan bruikbare grondstoffen.
- Duurzame energie: de discussie over het benutten van biomassa wordt fel gevoerd en leidt tot terughoudendheid bij ondernemers en investeerders. Wind- en zonne-energie zijn 'commodity' geworden, waarvoor meestal reguliere bancaire financiering en crowdfunding beschikbaar zijn. *Specialties* (Zon PV op kassen of boven fruitbomen), aardwarmte en energieopslag zijn voor het Groenfonds actuele opgaven op agrarisch terrein en daarbuiten omdat deze nog te vernieuwend zijn voor reguliere financiering.
- Natuur en landschap: investeringen in natuurprojecten worden steeds vaker gesubsidieerd door met name decentrale overheden. Daar waar het sec grondverwerving betreft, was de toegevoegde waarde van het Groenfonds- mede door de actuele lage rente - beperkt. De stijgende rente zou hier voor een kentering kunnen zorgen.

Speerpunten voor 2023

De bovengenoemde ontwikkelingen in combinatie met de expertise en ervaring van het Groenfonds bieden kansen om een wezenlijke bijdrage te kunnen leveren aan het Nederland van morgen. Ze komen samen in de volgende drie speerpunten voor 2023.

- *Klimaatfonds*
Ontwikkelingen binnen het thema landbouw en landgebruik zullen primair worden gefinancierd vanuit het Klimaatfonds. We verwachten voor 2023 een productie van minimaal 20 miljoen euro met een CO₂-impact van 0,6 Mton CO₂.
- *Investeringsfonds Duurzame Landbouw*
De pilot voor het IDL waarmee we boeren en tuinders op weg helpen naar een duurzame toekomst is eind 2022 verlengd. Ons streven is om in 2023 voor 12 miljoen euro aan financieringen aan omschakelende agrariërs te verstrekken en zo 40-50 boeren naar een duurzamere toekomst te helpen. Wij hebben er vertrouwen in dat het succes van dit fonds voor LNV aanleiding vormt om het IDL in 2023 voort te zetten als een permanent fonds bij het Groenfonds. Hoe omvangrijk het fonds wordt, is aan LNV. Wij verwachten dat we met de huidige pilot slechts het topje van de ijsberg van de behoefte aan financiering voor duurzame ontwikkelingen in de land- en tuinbouw in beeld hebben gebracht.
- *Revolverend fonds*
Crossover projecten op de grensvlakken van (en/of met indirecte bijdrage aan) het LNV-beleid, maar die buiten de kaders van het Klimaatfonds en het IDL vallen, zullen wij (co)financieren

vanuit het Revolverend fonds. Wij verwachten hier een productie van 20 miljoen euro en een CO₂-impact van 0,9 Mton CO₂.

Organisatie verder laten groeien

Onze ambitie kunnen we alleen waarmaken door ons als organisatie te blijven ontwikkelen. Met nieuwe diensten en producten en door te investeren in onze medewerkers en interne organisatie. Hier onder staan de vier belangrijkste aandachtspunten. Meer hierover leest u in hoofdstuk 4 en 5.

- *Duidelijke keuze voor groei* - we zoeken de komende jaren groei binnen de huidige thema's en daar waar het ondersteunend is aan (nieuw) LNV-beleid.
- *Nieuwe diensten en producten* - de markt vraagt soms om een andere invulling van het financieringsaanbod. In 2023 verwachten we de in 2022 ingezette verkenning naar *convertibles* (en mogelijk *equity*) af te ronden en bij positieve ervaringen toe te voegen aan ons productenpalet. We willen hiermee beter aansluiten op de vraag vanuit de markt en daarmee onze impact vergroten.
- *Doorontwikkelen fondsmanagement* - waar de markt faalt, (her)pakken overheden hun rol in het aanjagen van transitie. Hierbij nemen financieringsoplossingen de plaats in van subsidies en kan het Groenfonds een grote toegevoegde waarde bieden als manager van met name overheidsfondsen die zich richten op de grote transitieopgaven.
- *Slagvaardige organisatie* – het Groenfonds streeft naar een aantoonbaar competitieve voorsprong op de markt op het gebied van kennis, netwerk en dienstverlening. We blijven investeren in de kwaliteit van onze financieringsketen, een solide kernbezetting en een hoogwaardige flexibele schil om snel in te kunnen spelen op relevante ontwikkelingen.